

Gradivo za sejo Občinskega sveta občine Črnomelj v mesecu juliju 2018

Zadeva: **INFORMACIJA O POSLOVANJU GOSPODARSKIH DRUŽB IN SAMOSTOJNIH
PODJETNIKOV V OBČINI ČRNOMELJ V LETU 2017**

Obrazložitev:

V skladu s programom dela Občinskega sveta občine Črnomelj v letu 2018 je predvidena obravnava Informacije o poslovanju gospodarskih družb in samostojnih podjetnikov v občini Črnomelj v letu 2017.

Informacijo so pripravile strokovne službe javnega zavoda Razvojno informacijskega centra Bela krajina (Vesna Fabina).

Predlog sklepa:

Občinskemu svetu predlagamo, da Informacijo o poslovanju gospodarskih družb in samostojnih podjetnikov v občini Črnomelj v letu 2017 obravnava in jo sprejme v predlagani vsebini.

Gradivo pripravila: Vesna Fabina, RIC Bela krajina

Obrazložitev: mag. Anita Jamšek, OU

Predlagateljica:

Županja

Mojca Čemas Stjepanovič, univ. dipl. ekon., l.r.

Priloga:

- Informacija o poslovanju GD in SP v Občini Črnomelj v letu 2017

MNENJE ODBORA ZA GOSPODARSTVO IN KOMUNALNO INFRASTRUKTURO:

Odbor za gospodarstvo in komunalno infrastrukturo je na svoji 28. redni seji, dne 13.7.2018 obravnaval gradivo Informacija o poslovanju gospodarskih družb in samostojnih podjetnikov v Občini Črnomelj v letu 2017 in občinskemu svetu predlaga, da informacijo obravnava in jo sprejme v predlagani vsebini.

Predsednica Odbora za gospodarstvo
in komunalno infrastrukturo
Nataša Hudelja, l.r.

INFORMACIJA
O POSLOVANJU GOSPODARSKIH DRUŽB IN
SAMOSTOJNIH PODJETNIKOV
V OBČINI ČRNOMELJ
V LETU 2017

Črnomelj, 15. 6. 2018

Pripravila: Vesna Fabina

KAZALO

1. Osnovni podatki poslovanja gospodarskih družb in samostojnih podjetnikov v letu 2017.....	3
2. Gospodarske družbe	3
2.1 Zaposlovanje v gospodarskih družbah in brezposelnost	5
2.2 Čisti prihodki od prodaje	7
2.3 Sredstva	9
2.4 Čisti dobiček, čista izguba in neto poslovni izid družb	10
2.5 Povprečne plače.....	11
2.6 Neto dodana vrednost na zaposlenega.....	12
3. Poslovanje samostojnih podjetnikov.....	14

KAZALO TABEL

Tabela 1: Število delovno aktivnega in aktivnega prebivalstva v občini Črnomelj po prebivališču.....	1
Tabela 2: Delovno aktivno prebivalstvo v občini Črnomelj po delovnem mestu (december)	2
Tabela 3: Poslovanje gospodarskih družb in samostojnih podjetnikov v občini Črnomelj v letu 2017..	3

KAZALO SLIK

Slika 1: Gibanje števila gospodarskih družb v občini Črnomelj	4
Slika 2: Gibanje števila zaposlenih v gospodarskih družbah v občini Črnomelj	5
Slika 3: Gibanje števila brezposelnih oseb v občini Črnomelj od leta 2009	6
Slika 4: Čisti prihodek od prodaje gospodarskih družb v občini Črnomelj od leta 2007.....	7
Slika 5: Delež prihodkov od prodaje na tujih trgih po velikosti družb.....	8
Slika 6: Gibanje prihodkov od prodaje na tujih trgih gospodarskih družb z območja občine Črnomelj v letih 2010 - 2017.....	8
Slika 7: Prihodki od prodaje na tujih trgih v celotnih prihodkih po velikosti GD za leto 2017	9
Slika 8: Delež sredstev na dan 31.12.2017 po velikosti družb v občini Črnomelj	9
Slika 9: Prikaz vrednosti sredstev gospodarskih družb v občini Črnomelj (v mio EUR)	10
Slika 10: Znesek čistega dobička in čiste izgube gospodarskih družb v občini Črnomelj v letih 2009 – 2017.....	11
Slika 11: Povprečne plače v občini Črnomelj, regiji JV Slovenija in v Sloveniji	12
Slika 12: Primerjava neto dodanih vrednosti na zaposlenega (v 1000 EUR-ih)	13
Slika 13: Poslovanje samostojnih podjetnikov v občini Črnomelj v letih 2009-2017	14
Slika 14: Poslovni izid podjetnikov v občini Črnomelj.....	16

UVOD

Informacijo o poslovanju gospodarskih družb in samostojnih podjetnikov v občini Črnomelj v letu 2017 je pripravil Razvojno informacijski center Bela krajina. Podlaga za prikazane podatke so podatki pridobljeni od Agencije RS za javnopravne evidence in storitve (AJPEŠ) o poslovanju gospodarskih družb in samostojnih podjetnikov, ki v podatkih zajema poslovni izid in premoženjsko finančni položaj gospodarskih družb (razen tistih, ki so v likvidacijskem ali stečajnem postopku), samostojnih podjetnikov (razen podjetnikov obdavčenih na podlagi ugotovljenega dobička z upoštevanjem normiranih odhodkov) s **sedežem na območju občine Črnomelj**¹. Podatki računovodskih izkazov slonijo na nerevidiranih poročilih, kar pomeni, da se še lahko deloma spremenijo. V poročilu so uporabljeni še podatki Zavoda RS za zaposlovanje o brezposelnosti.

V povprečju je gospodarska družba v občini v primerjavi z letom 2016 v letu 2017 zaposlovala 9 % več ljudi, povečala prihodke od prodaje za 12 %, povečala prihodke od prodaje na tujih trgih za 18 % ter povečala sredstva za 12 %. Neto dodana vrednost (v nadaljevanju NDV) na zaposlenega se je povečala za dober 3 %, plače za 1,2 %. Brezposelnost se je od decembra 2016 do decembra 2017 zmanjšala 3,5 odstotne točke.

Število samostojnih podjetnikov se še naprej zmanjšuje, v letu 2017 se je njihovo število zmanjšalo za 2 %, vendar so ustvarili za 17 % več prihodkov od prodaje, na tujih trgih za 56 % več kot preteklo leto. Opremljenost s sredstvi se je glede na preteklo leto povečala za 4 %. Podjetnikov dohodek se je v povprečju vzdignil za 2,6 %, njihov negativni poslovni izid pa zmanjšal za 27 %.

Tabela 1 in Tabela 2 prikazujeta število aktivnega prebivalstva po letih v občini Črnomelj, prva po mestu prebivališča, druga po delovnem mestu.

Tabela 1: Število delovno aktivnega in aktivnega prebivalstva v občini Črnomelj po prebivališču

LETO	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Delovno aktivno prebivalstvo	6.227	6.085	5.962	5.658	5.529	5.504	5.429	5.513	5.882
Brezposelni	932	1.146	1.146	1.413	1.483	1.482	1.438	1.080	874
Aktivno prebivalstvo	7.159	7.231	7.108	7.071	7.012	6.986	6.867	6.593	6.756

Vir: SURS

Iz Tabele 1 je razvidno, da se je aktivno prebivalstvo v občini od leta 2010 do 2016 konstantno zmanjševalo, najbolj leta 2016 – za kar 274 ljudi, ko je bilo v občini tudi najmanjše število aktivnega prebivalstva. Leta 2017 se je število aktivnega prebivalstva ponovno nekoliko dvignilo. Delovno aktivno prebivalstvo se je prav tako zmanjševalo (število zaposlenih) do leta 2015, najbolj 2012 - za 304 osebe. Zaposlenost se je najbolj dvignila v letu 2017, in sicer za 369 oseb.

¹ V Informaciji nista tako zajeta dva pomembna zaposlovalca v občini Črnomelj: Družba Akrapovič in Livar, d.d.

Tabela 2: Delovno aktivno prebivalstvo v občini Črnomelj po delovnem mestu (december)

Delovno aktivno prebivalstvo v občini Črnomelj/ po delovnem mestu/december									
2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
5.354	4.731	4.677	4.642	4.134	4.248	3.955	3.795	3.902	4.202

Vir: SURS

Tabela 2 prikazuje, da je bila najslabša zaposlenost v občini leta 2015, ko je imelo v občini Črnomelj delovno mesto zgolj 3.795 oseb. V letu 2017 je število delovno aktivnega prebivalstva doseglo raven 2013.

Gospodarstvo v občini Črnomelj je že tretje leto v fazi okrevanja, vendar še ne dosega rezultatov pred krizo.

1. Osnovni podatki poslovanja gospodarskih družb in samostojnih podjetnikov v letu 2017

V občini Črnomelj je v letu 2017 poslovalo **617** gospodarskih subjektov, kar je 17 gospodarskih subjektov manj kot preteklo leto. Od tega je bilo **254** gospodarskih družb in **363** samostojnih podjetnikov. Skupaj so zaposlovali **1.888** ljudi, kar predstavlja devet odstotkov več kot preteklo leto in ustvarili skoraj **202,35 mio EUR** prihodkov od prodaje (trinajst odstotkov več). Na tujih trgih so ustvarili dobrih **69 mio EUR**, kar predstavlja 34,29 odstotkov vseh prihodkov od prodaje. Prodaja na tujih trgih se je povečala za 2,49 odstotne točke. Razpolagali so s **159,67 mio EUR** sredstev, kar je 10 odstotkov več kot preteklo leto. Osnovni podatki poslovanja družb in samostojnih podjetnikov v občini Črnomelj v letu 2017 so razvidni v Tabeli 3.

Tabela 3: Poslovanje gospodarskih družb in samostojnih podjetnikov v občini Črnomelj v letu 2017

GD in s.p.	Število 2016	Število 2017	Indeks 17/16	Zaposleni 2016	Zaposleni 2017	Indeks 17/16	Delež v %	Prihodki od prodaje v mio EUR 2016	Prihodki od prodaje v mio EUR 2017	Indeks 17/16	Delež v %	Prihodki na tujih trgih v mio EUR 2016	Prihodki na tujih trgih v mio EUR 2017	Indeks 17/16	Delež v % (od prihodkov v vseh družbah)	Delež prihodkov na tujih trgih 2017	Poveč./zmanj. deleža v odstotnih točkah	Sredstva na dan 31.12.2017 v mio EUR	Sredstva na dan 31.12.2017 v mio EUR	Indeks 17/16	Delež v %
Sp	369	363	98,37	298	325,38	109,20	17,23	37,1	43,42	117,06	21,46	5,4	8,44	156,76	12,17	19,44	4,92	23,8	24,73	104,04	15,49
Mikro	251	219	87,25	741	494,36	66,71	26,18	58,1	33,75	58,10	16,68	11,8	3,52	29,86	5,08	10,44	-9,88	63,9	41,60	65,06	26,05
Male	11	32	290,91	269	645,09	239,92	34,17	41,3	79,70	193,13	39,39	15,9	32,16	201,82	46,35	40,35	1,74	29,5	59,31	200,78	37,15
Srednje	3	3	100,00	421	423,13	100,48	22,41	42,5	45,48	107,09	22,47	23,8	25,25	106,24	36,40	55,53	-0,44	27,4	34,02	124,21	21,31
Velike	0	0	0,00	0	0,00	0,00	0,00	0,0	0,00	0,00	0,00	0,0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,0	0,00	0,00	0,00
SKUPAJ	634	617	97,32	1.729,04	1.887,96	109,19	100,00	178,92	202,35	113,10	100,00	56,89	69,38	121,95	100,00	34,29	2,49	144,64	159,67	1,10	100,00
Družbe	265	254	95,85	1.431,06	1.562,58	109,19	82,77	141,83	158,93	112,06	78,54	51,51	60,94	118,31	87,83	30,11	-6,20	120,88	134,94	1,12	84,51

Vir: AJ PES, Letno poročilo za leto 2017

Iz podatkov je razvidno, da so v letu 2017 najbolje poslovale **male družbe**. Zaposlovale so 645 oseb (34,17 odstotkov), ustvarile 15 odstotkov več prihodkov od prodaje na zaposlenega kot npr. srednje družbe. Ustvarile so 40 odstotkov celotne prodaje in 46,35 odstotkov prihodkov na tujih trgih od vseh gospodarskih subjektov in so najbolj opremljene s sredstvi na zaposlenega.

Prevladovala so družbe v **C Predelovalne dejavnosti**, ki so zaposlovale največ ljudi, skupaj ustvarile največ prihodkov od prodaje na domačem in tujih trgih, razpolagale z največ sredstvi in ustvarile največ dobička.

Položaj gospodarskih družb v regiji:

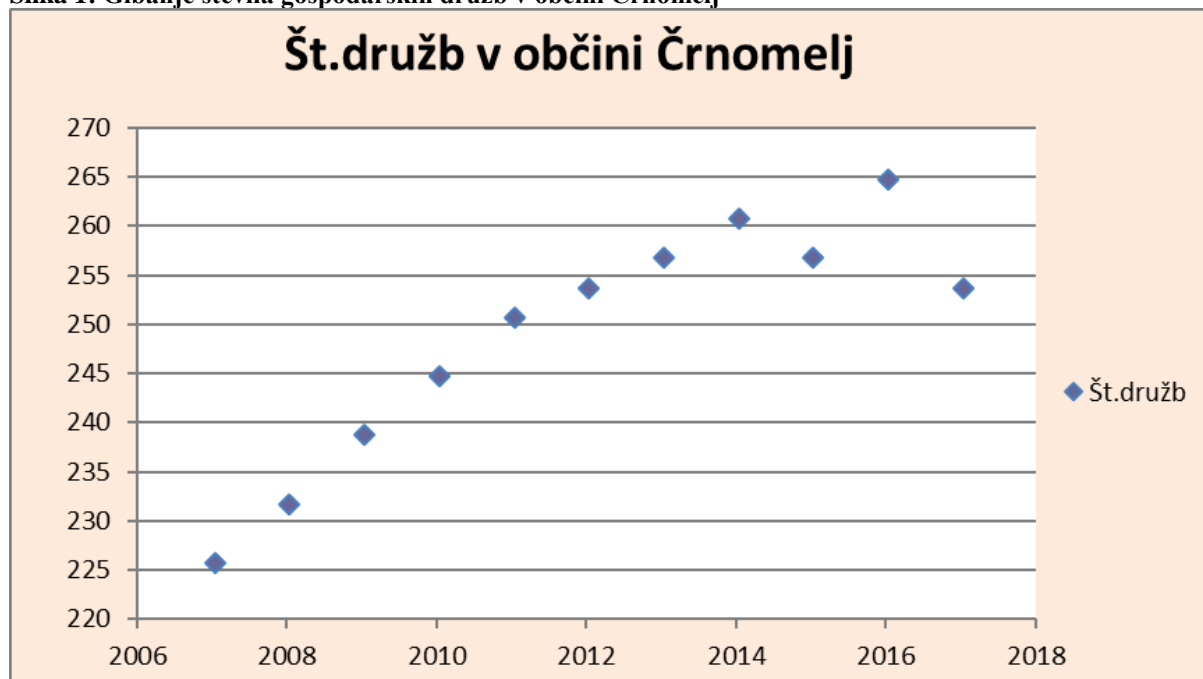
- V občini Črnomelj je poslovalo 9,8 % gospodarskih družb regije,
- Zaposlovale so 5,3 % zaposlenih v GD regije (predhodno leto 5,2),
- Razpolagajo z 2,5 % sredstev GD regije (enako predhodno leto),
- Ustvarile so 2,6 % čistih prihodkov od prodaje GD v regiji (predhodno leto 2,8 %),
- Dosegle so 1,5 % prihodkov GD regije na tujih trgih (enako predhodno leto),
- Dosegle so 3,2 % neto dodane vrednosti GD regije (enako predhodno leto).

2. Gospodarske družbe

V občini Črnomelj je leta 2017 poslovalo **254** gospodarskih družb, kar je 11 GD manj kot preteklo leto. Kot predhodno leto v občini ni registrirana nobena velika družba, delovale pa so 3 srednje družbe. Fizična rast gospodarskih družb se najbolj opazi na povečanju malih družb.

Njihovo število se je povečalo za 21 in jih je v letu 2017 delovalo 32, medtem ko se je število mikro družb zmanjšalo za 32 in jih je delovalo 219, kar predstavlja dobrih 86 odstotkov družb. Slika 1 prikazuje število družb v zadnjih letih v občini Črnomelj.

Slika 1: Gibanje števila gospodarskih družb v občini Črnomelj

Vir: APJES, Letna poročila za leta 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017.

Največ – 23 odstotkov gospodarskih družb je poslovalo na področju **C Predelovalne dejavnosti** in sicer 60 (2 družbi manj kot leta 2016). Sledi **G Trgovina, vzdrževanje in popravila motornih vozil** v kateri deluje 19 odstotkov ali 50 GD. Nato sledita **F Gradbeništvo** (34 GD) in **M Strokovne, znanstvene in tehnične dejavnosti** (33 GD), 18 GD je delovalo tako v **H Promet in skladiščenje** kot tudi v **I Gostinstvo**. V dejavnosti H je delovala ena družba manj kot v predhodnem letu, v gostinstvu dve družbi manj. Medtem, ko je bilo v H dejavnosti zaposlenih 158, je dejavnost I zaposlovala zgolj 51 ljudi.

Pet ali več subjektov je delovalo še v dejavnostih: **N Druge raznovrstne poslovne dejavnosti** (8 subjektov, 33 zaposlenih), **S Druge dejavnosti** (6 subjektov, 17 zaposlenih), **D Oskrba z električno energijo, plinom in paro** (5 subjektov, 3 zaposleni), **J Informacijske in komunikacijske dejavnosti** (5 subjektov, 2 zaposleni). Štirje subjekti so bili registrirani za **L Poslovanje z nepremičninami**, po trije v **P Izobraževanje**, **Q Zdravstvo in socialno varstvo** in **K Finančne in zavarovalniške dejavnosti**. Dve gospodarski družbi sta poslovali v dejavnosti **A Kmetijstvo in lov, gozdarstvo, ribištvo**. V ostalih dejavnosti (**R Kulturne, razvedrilne in rekreacijske dejavnosti** in **E Oskrba z vodo, ravnanje z odpadki in saniranje okolja**) je deloval po en poslovni subjekt. Te dejavnosti so v večini ohranjemale ali zmanjševale število zaposlenih (razen v A, kjer sta bili dve osebi dodatno zaposleni).

V večini dejavnosti se je število poslovnih subjektov zmanjševalo ali ostalo isto. Povečanje je zaslediti zgolj v kategoriji S – Druge dejavnosti.

2.1 Zaposlovanje v gospodarskih družbah in brezposelnost

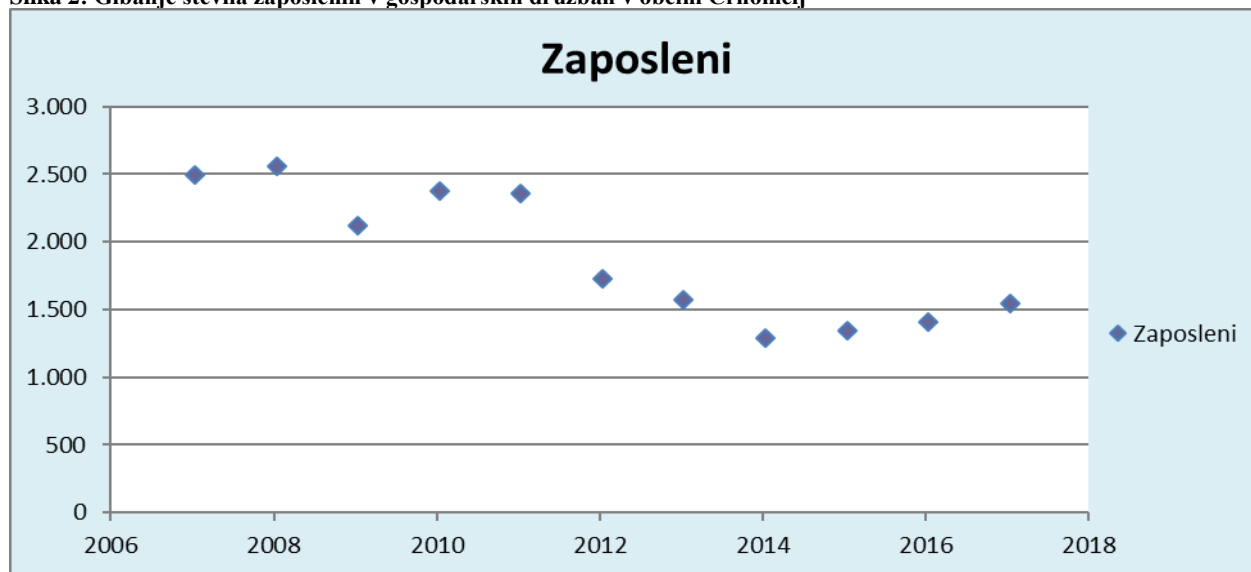
V letu 2017 so družbe zaposlovale 1.562,58² ljudi, kar je za dobrih **9 odstotkov** ali 131 ljudi več kot leta 2016. Kljub temu je to še veliko manj kot pred krizo, dosegli smo raven leta 2013.

V malih družbah se je zaposlitev dvignila za 21 odstotnih točk in so zaposlovale 41,28 odstotkov zaposlenih v gospodarskih družbah občine – 645 oseb. V mikro družbah jih je bilo zaposlenih skoraj 32 odstotkov – 494 oseb, 27 odstotkov pa v srednjih družbah - 423 oseb.

Gospodarske družbe v **C Predelovalni dejavnosti** so zaposlovale dobrih 48 odstotkov vseh zaposlenih v GD to je 754 ljudi in hkrati 24 več kot preteklo leto. Sledi **G Trgovina, vzdrževanje in popravila motornih vozil** v kateri zaposlujejo 13,5 odstotkov zaposlenih v vseh GD to je 211 oziroma 4 več kot preteklo leto. Največji zaposlovalci so bile GD v sektorju **F Gradbeništvo**. Četudi je v gradbeništvu delovala ena družba manj, se je zaposlitev glede na preteklo leto povečala za 76 ljudi oz. za 74 odstotkov. Zaposlovali so dobrih 11 odstotkov zaposlenih v družbah. Opazno se je zaposlovanje povečalo tudi v sektorju **H Promet in skladiščenje** za 10 odstotkov oziroma, navkljub eni GD manj v sektorju, za 14 ljudi. V dejavnostih **S Druge dejavnosti** in **N Druge raznovrstne poslovne dejavnosti** se je povečala zaposlitev za pet oseb, za po dve osebi pa so povečale GD v dejavnostih **A Kmetijstvo in lov, gozdarstvo, ribištvo**, **D Oskrba z električno energijo, plinom in paro** in **M Strokovne, znanstvene in tehnične dejavnosti**, za eno osebo so povečali v dejavnosti **L Poslovanje z nepremičninami**. V ostalih dejavnostih se je zaposlovanje zmanjševalo. Dejavnosti R in E sta skupaj zaposlovali 65 oseb.

Gibanje števila zaposlenih v gospodarskih družbah v občini Črnomelj od leta 2007 do leta 2017 prikazuje Slika 2.

Slika 2: Gibanje števila zaposlenih v gospodarskih družbah v občini Črnomelj

Vir: AJPes, Letna poročila za leta 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017.

² Število predstavlja povprečno število zaposlenih na podlagi opravljenih delovnih ur v obračunskem obdobju.

Decembra 2017 je znašala stopnja brezposelnosti v občini Črnomelj 12,7 odstotka, kar znaša 3,5 odstotne točke manj kot decembra 2016. Na ZRSZ je bilo prijavljenih 874 brezposelnih oseb (206 oseb manj). Trend upadanja se nadaljuje tudi v letu 2018.

V občini Črnomelj je v preteklih letih naraščajoča brezposelnost predstavljala pereč problem. Medtem ko je bila januarja 2009 v Črnomlju 10,6 %, je v naslednjih letih dokaj hitro naraščala. Največja brezposelnost je bila meseca avgusta 2014, ko je stopnja brezposelnosti dosegla 22,2 % in je bilo na ZRSZ prijavljenih 1.561 oseb. Od takrat je prisoten trend upadanja stopnje brezposelnosti.

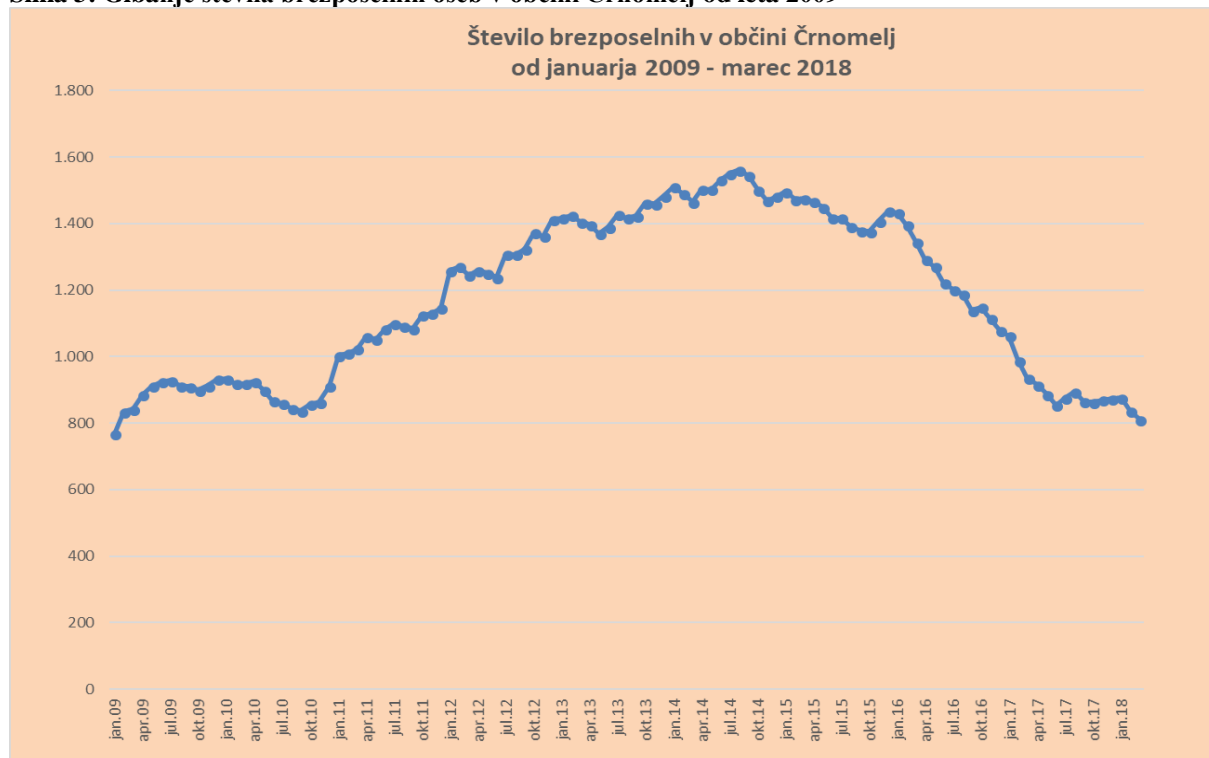
Na ZRSZ je bilo decembra 2017 največ brezposelnih s prvo in drugo stopnjo izobrazbe – 423 ali 69 manj kot preteklo leto. 224 (57 manj kot decembra 2016) jih je imelo tretjo ali četrto stopnjo, 54 manj ali 143 je imelo peto stopnjo izobrazbe in 16 manj ali 84 iskalcev zaposlitve višjo in visoko izobrazbo.

Po starosti so prevladovala brezposelne osebe nad 55 let, teh je bilo v občini decembra 2017 254, kar je 28 manj kot leto poprej. Sledi skupina med 30-im in 39-im letom starosti. Teh je bilo 167 brezposelnih ali 52 manj, 40–49 let je bilo 146 brezposelnih ali 50 manj. 50-54 let je bilo 125 ali 26 manj. V skupini 15-24 je bilo 102 brezposelnih oseb, kar je 15 manj kot preteklo leto in v starostni skupini 25-29 80 brezposelnih oseb, kar je za 35 manj.

580 ljudi je brezposelnih več kot eno leto, kar je 172 manj kot preteklo leto, od tega pri 400-ih osebah traja brezposelnost tri ali več let.

Gibanje števila brezposelnih oseb v občini od leta 2009 prikazuje Slika 3.

Slika 3: Gibanje števila brezposelnih oseb v občini Črnomelj od leta 2009

Vir: SURS, ZRSZ.

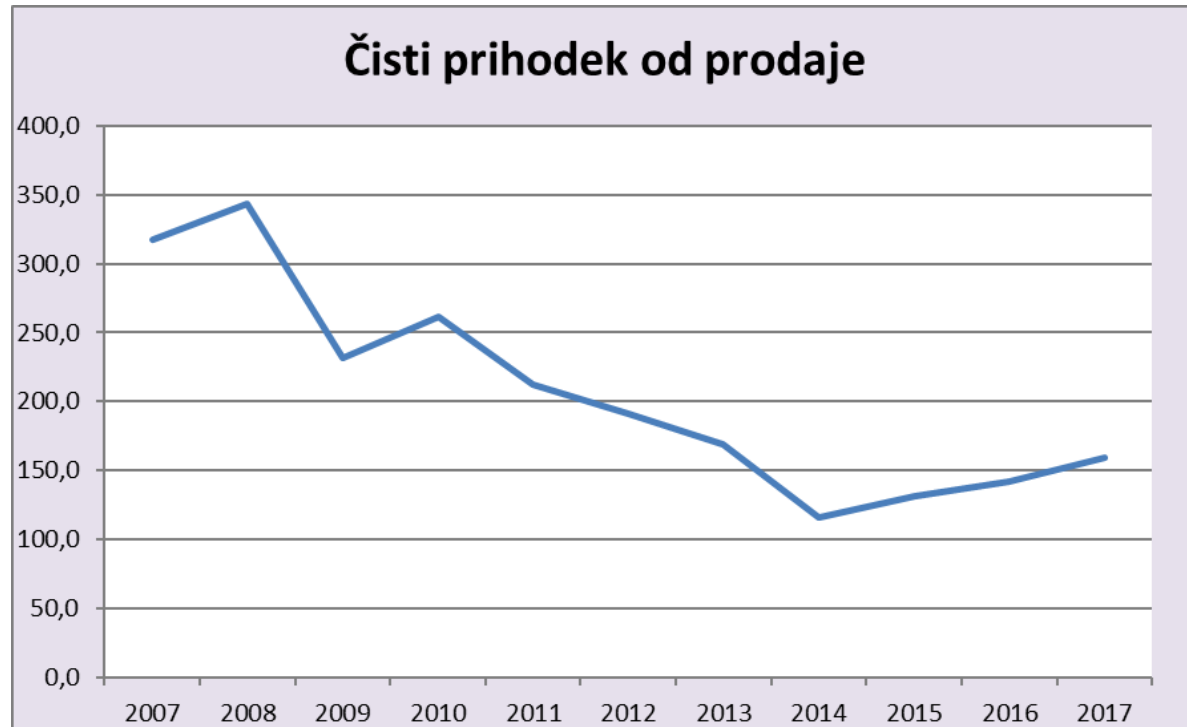
2.2 Čisti prihodki od prodaje

Gospodarske družbe v občini Črnomelj so v letu 2017 ustvarile skoraj 159 mio EUR čistih prihodkov od prodaje, kar je za 12 % več kot predhodno leto. Najbolj so prihodke od prodaje povečale (tudi zaradi večjega števila) male družbe, ki so 98 odstotkov večji glede na preteklo leto in so s tem dosegle dobrih 50 odstotkov prodaje gospodarskih družb v občini Črnomelj. Dosegle so 79,70 mio EUR prihodkov od prodaje. Srednje družbe so ustvarile 45,48 mio EUR prihodkov in s tem 28,62 odstotni delež čistih prihodkov od prodaje gospodarskih družb, mikro pa 33,75 mio EUR in 21,24 odstotni delež. Glede na predhodno leto so se prihodki od prodaje mikro družb precej zmanjšali (za 24,3 mio), nekaj na račun zmanjšanja števila mikro družb na račun prehodov v male družbe, vendar zmanjšanje ni premo sorazmerno.

Največ prihodkov so ustvarile GD v **C Predelovalne dejavnosti**, 63,16 mio EUR. Sledi **G Trgovina, vzdrževanje in popravila motornih vozil** s 44,31 mio EUR in **H Promet in skladiščenje** z 20,18 mio EUR prihodkov od prodaje. **F Gradbeništvo** je ustvarilo 10,63 mio EUR prihodkov. Po dobre tri mio prihodkov so ustvarili v dejavnostih **I Gostinstvo** in **M Strokovne, znanstvene in tehnične dejavnosti**. Prihodki ostalih dejavnosti so pod 1 mio EUR, razen S - 2,7 mio in A – 2 mio.

Prihodki od prodaje gospodarskih družb v občini Črnomelj so po daljšem upadanju že tretje leto v porastu.

Slika 4: Čisti prihodek od prodaje gospodarskih družb v občini Črnomelj od leta 2007

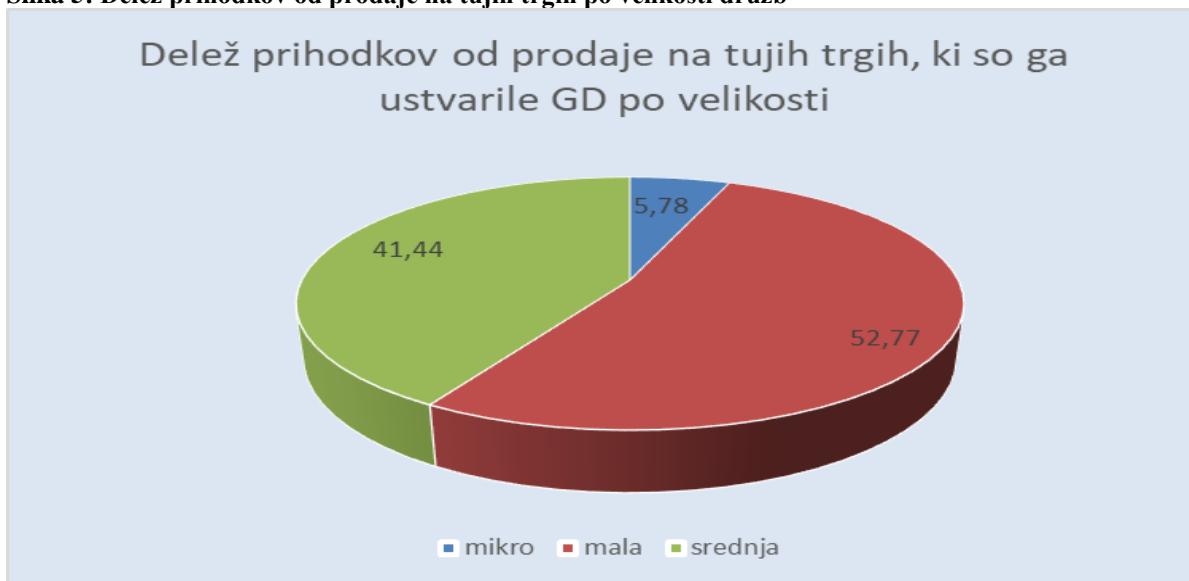
Vir: AJPES, Letna poročila za leta 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017.

Na tujih trgih so družbe ustvarile **60,94 mio EUR** prihodkov ali dobrih 18 % več kot predhodno leto. Prihodek na tujih trgih vseh družb predstavlja 38,34 % vseh prihodkov od prodaje, kar je za dve odstotni točki več kot preteklo leto. Največji delež prihodkov od

prodaje na tujih trgih so dosegle male družbe, ki so podvojile izvoz in je znašal v letu 2017 **32,16 mio EUR**. Delež prihodkov na tujih trgih pri njih predstavlja dobrih 40 odstotkov. Srednje družbe so izvozile za **25,25 mio EUR** ali 6 odstotkov več. So najboljši izvozniki, saj pri njih znaša delež prihodkov na tujih trgih 55,53 odstotka. Mikro družbe so dosegle zgolj tretjino izvoza preteklega leta, izvoz pri njih predstavlja zgolj 10 odstotkov prihodkov od prodaje in znaša **3,52 mio EUR**.

Delež prihodkov od prodaje na tujih trgih po velikosti družb v občini Črnomelj za leto 2017 prikazuje Slika 5.

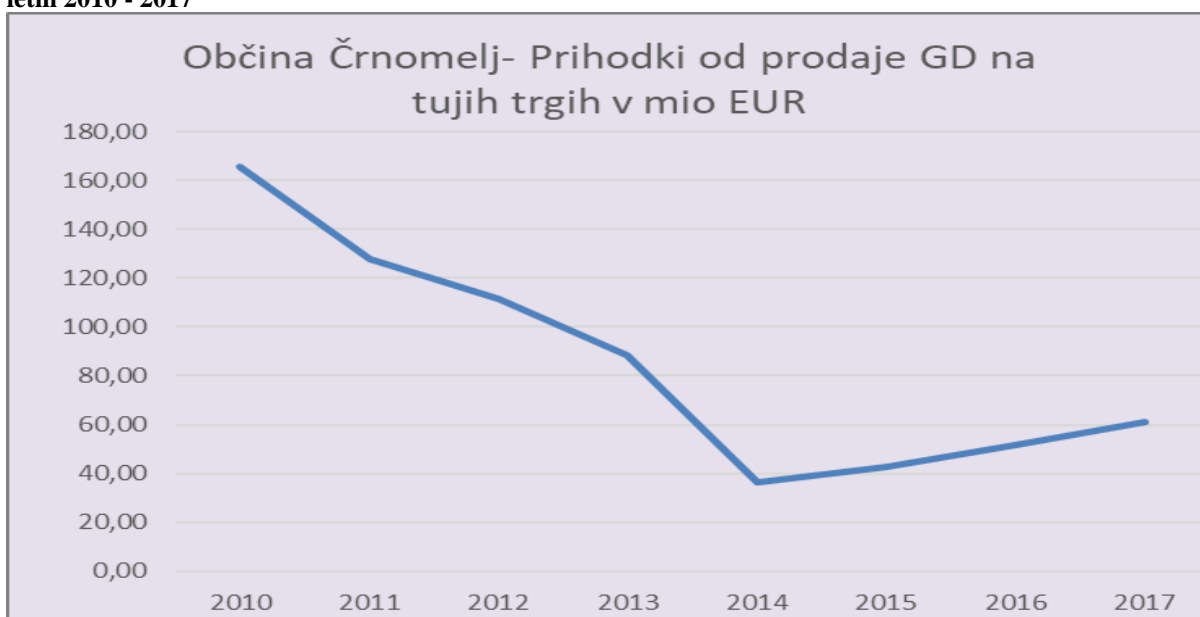
Slika 5: Delež prihodkov od prodaje na tujih trgih po velikosti družb

Vir: AJ PES, 2017

Prodaja na tujih trgih je po letih naglega upadanja že tretje leto v porastu (glej Slika 6).

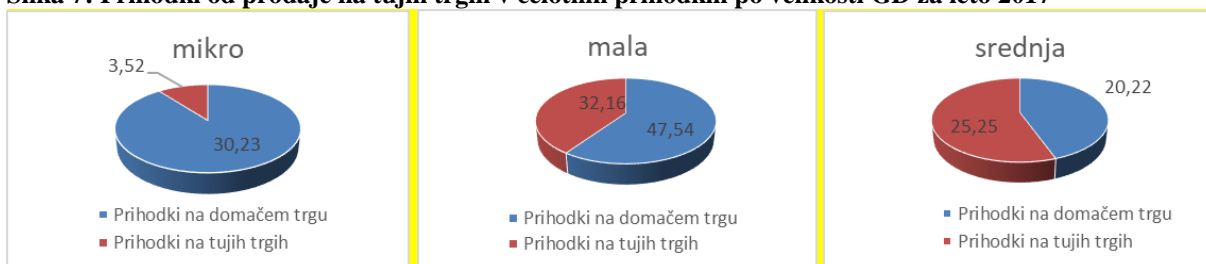
Slika 6: Gibanje prihodkov od prodaje na tujih trgih gospodarskih družb z območja občine Črnomelj v letih 2010 - 2017

Vir: AJ PES, Letna poročila za leta 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017.

Z vidika dejavnosti so najpomembnejši izvozniki GD, ki delujejo v **C Predelovalne dejavnosti**. Prihodki od prodaje na tujih trgih pri njih so bili v letu 2017 31,699 mio EUR in so predstavljali 50 % prihodkov od prodaje. Po obsegu prodaje sledi **G Trgovina, vzdrževanje in popravila motornih vozil**, ki dosega na tujih trgih 13,75 mio EUR prihodkov od prodaje (31 %), medtem ko ima isti odstotek kot C – to je 50 % prodaje na tujih trgih dejavnost **H Promet in skladiščenje** in dosega na tujih trgih 10,14 mio EUR. Največji odstotek prihodkov na tujih trgih ima dejavnost **J Informacijske in komunikacijske dejavnosti**, ki dosega 64 % prihodkov od prodaje na tujih trgih, a je to le 0,28 mio EUR.

Slika 7: Prihodki od prodaje na tujih trgih v celotnih prihodkih po velikosti GD za leto 2017

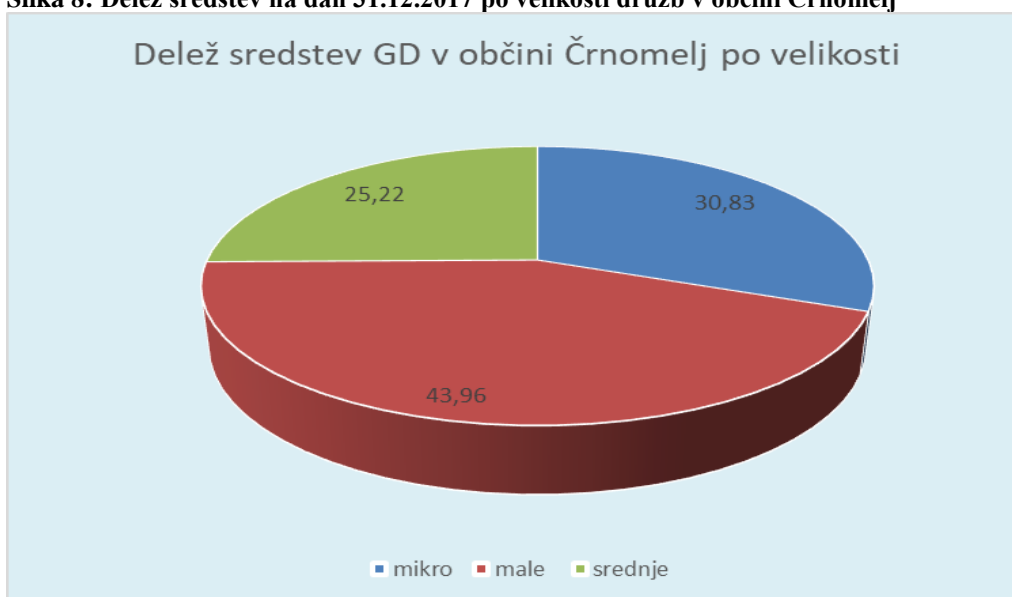

Vir: podatki AJPES;

2.3 Sredstva

Ob koncu leta 2017 so imele gospodarske družbe v občini 134,94 mio EUR sredstev, oziroma obveznosti do virov sredstev ali za **14 mio EUR**, oziroma 12 % več kot leta 2016. Mikro družbe so razpolagale s 35 % manj sredstvi, medtem, ko so jih male povečale za 100 % in srednje družbe za 24 %. Največ sredstev so imele male družbe, razpolagale so z 59,31 mio EUR sredstev, kar predstavlja 43,96 % vseh sredstev gospodarskih družb. Male družbe so razpolagale z 41,60 mio EUR sredstev in srednje z 34,02 mio EUR sredstev, kar je za 6,63 mio EUR več kot preteklo leto. Slika 8 prikazuje delež sredstev, ki so jih posedovale gospodarske družbe v letu 2017, glede na velikost.

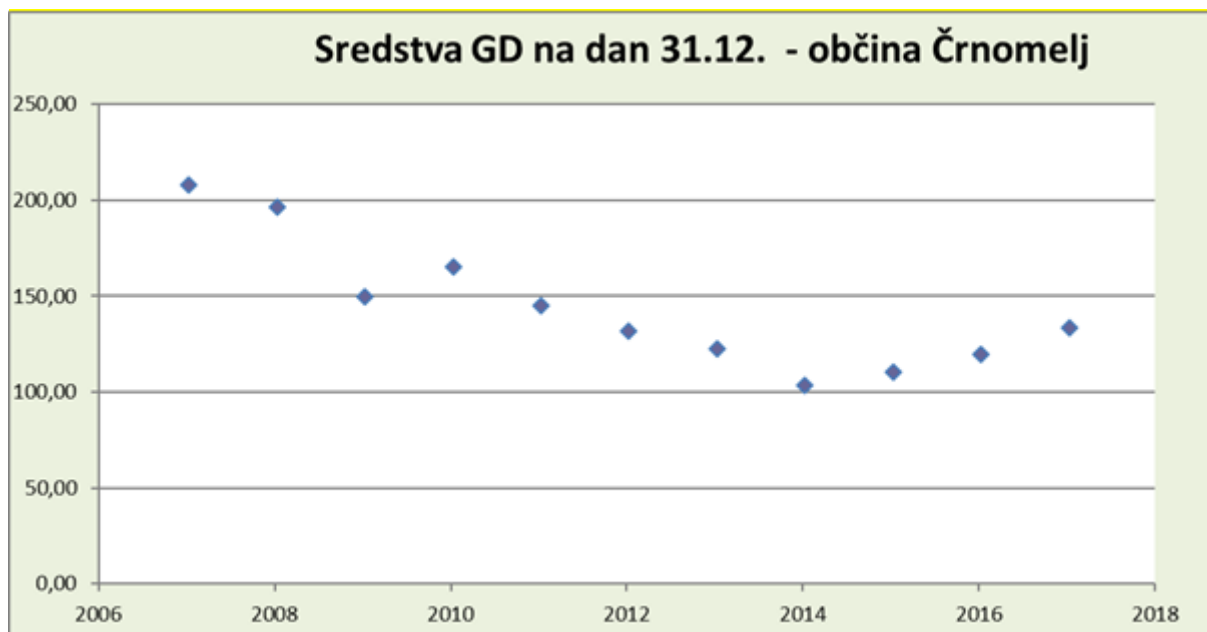
Slika 8: Delež sredstev na dan 31.12.2017 po velikosti družb v občini Črnomelj

Vir: AJPES, 2017.

Slika 9 prikazuje vrednost sredstev s katerimi so gospodarske družbe občine Črnomelj razpolagale v posameznih letih. Iz slike je razvidno, da se vrednost sredstev po daljšem upadanju že tretje leto nekoliko zvišuje.

Slika 9: Prikaz vrednosti sredstev gospodarskih družb v občini Črnomelj (v mio EUR)

Vir: AJPes, Letna poročila 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017.

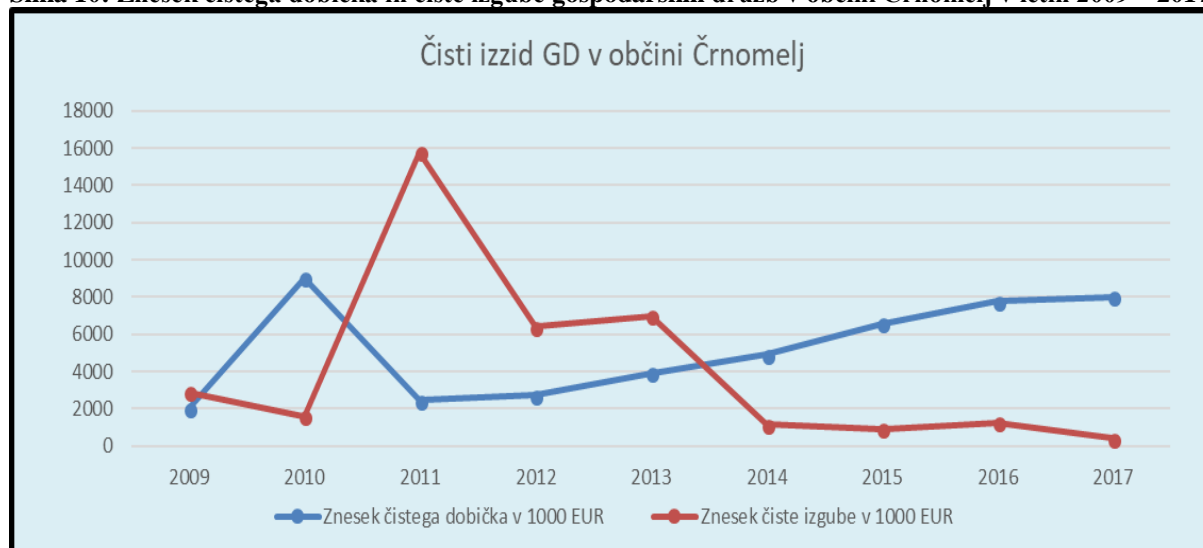
Največ so vlagali v dejavnosti **H Promet in skladiščenje**. V teh družbah so se sredstva na enoto v povprečju povečala za 177.000 na vsako gospodarsko družbo. Sledi **A Kmetijstvo in lov, gozdarstvo, ribištvo** s povečanjem sredstev za 128.000 EUR na gospodarsko družbo. V sektorju **G Trgovina, vzdrževanje in popravila motornih vozil** so se sredstva povečala v povprečju za 110.000 EUR na gospodarsko družbo. V dejavnosti **C Predelovalne dejavnosti** za 83.000 EUR. Omeniti velja še **N Druge raznovrstne poslovne dejavnosti**, kjer so se sredstva v povprečju povečala za 49.000 EUR in **F Gradbeništvo**, kjer so se povečala za 35.000 EUR na gospodarsko družbo. Pri ostalih so ta povečanja minimalna ali so se sredstva celo zmanjšala.

2.4 Čisti dobiček, čista izguba in neto poslovni izid družb

Od 254 gospodarskih družb jih je v letu 2017 poslovalo z dobičkom 194 ali 11 več kot preteklo leto), kar predstavlja 76 % vseh družb. Te družbe so ustvarile dobrih 8 mio EUR čistega dobička, kar je za slabe 3 % več kot preteklo leto.

Z izgubo je poslovalo 53 družb (20 manj kot preteklo leto), kar predstavlja ali 21 % družb. Znesek čiste izgube teh družb je bil 417 tisoč 1,26 mio EUR kar je za 842.000 manj kot preteklo leto. Neto čisti rezultat gospodarskih družb v občini Črnomelj je bil v letu 2017 pozitiven in je znašal skoraj 7,6 mio EUR. Gibanje neto čistega dobička in čiste izgube prikazuje Slika 10.

Slika 10: Znesek čistega dobička in čiste izgube gospodarskih družb v občini Črnomelj v letih 2009 – 2017

Vir: AJPES, Letna poročila za leta 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017.

Največji dobiček so zabeležile družbe iz **C Predelovalne dejavnosti**. Skupaj so ustvarile dobre 4,2 mio EUR dobička, kar predstavlja 52,6 % dobička družb v občini. Od 60-ih družb jih je 51 poslovalo z dobičkom, 7 pa z izgubo (lani 9). Zguba teh družb je znašala slabih 102.000 EUR in predstavlja 42 % izgube preteklega leta.

S po dobrega milijon dobička so poslovale družbe v sektorju **G Trgovina, vzdrževanje in popravila motornih vozil** (37 % več kot preteklo leto) ter **H Promet in skladiščenje** (9 % manj kot preteklo leto). Sektor **F Gradbeništvo** je ustvaril 860.000 EUR čistega dobička, za 28 % več kot preteklo leto. V ostalih dejavnosti je bil dobiček manjši od 200 tisoč eurov, pri čemer se je najbolj povečal v dejavnosti **J Informacijske in komunikacijske dejavnosti**.

2.5 Povprečne plače

Povprečna bruto plača v občini Črnomelj je bila v letu 2017 **1.259,87 EUR**, kar predstavlja zvišanje za en odstotek glede na preteklo leto. Povprečna plača v občini zaostaja za povprečno plačo v regiji za 462 eurov in dosega zgolj 73 odstotkov plače v regiji ter za povprečno plačo v Sloveniji za 321 eura, kar je 20 % manj kot je povprečna plača v gospodarskih družbah v Sloveniji.

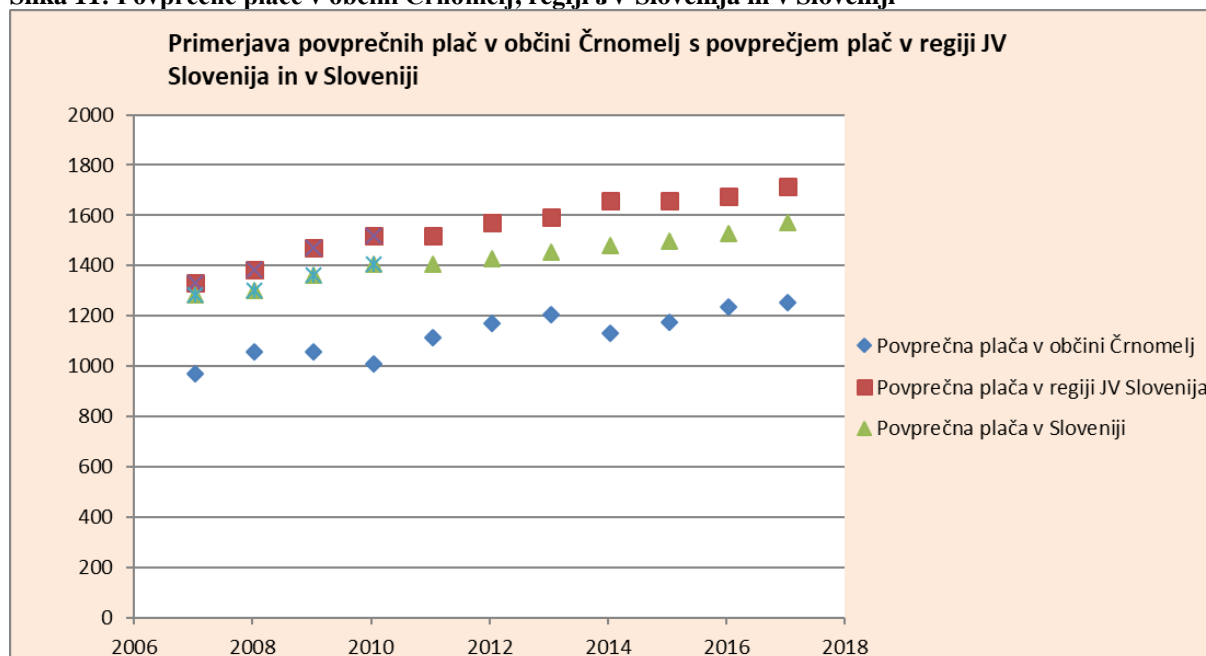
Razkorak med povprečno plačo se je ponovno povečal. Tako v Sloveniji kot v regiji JV Slovenija se je povprečna plača v GD zvišala za skoraj tri odstotke.

Najvišja povprečna plača je bila v dejavnostih v katerih deluje zgolj 5 gospodarskih družb: **E Oskrba z vodo, ravnanje z odplakami in odpadki, saniranje okolja** ter **R Kulturne, razvedrilne in rekreacijske dejavnosti** in sicer **1.698 EUR**. Sledijo **C Predelovalne dejavnosti** s 1.367 EUR in **L Poslovanje z nepremičninami**, kjer je bila povprečna plača 1.318 EUR ter **M Strokovne, znanstvene in tehnične dejavnosti** s povprečno plačo 1.313 EUR. Pod 1.000 EUR pa je bila plača v dejavnostih: **I Gostinstvo** (981 EUR), **P**

Izobraževanje (957 EUR), **N Druge raznovrstne poslovne dejavnosti** (908 EUR), **F Gradbeništvo** (894 EUR), **D Oskrba z električno energijo, plinom in paro** (846 EUR).

Slika 11 prikazuje razkorak med povprečno plačo v občini Črnomelj in povprečnimi plačami v regiji JV Slovenija ter državi.

Slika 11: Povprečne plače v občini Črnomelj, regiji JV Slovenija in v Sloveniji

Vir: AJPES, Letna poročila za leta 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017.

2.6 Neto dodana vrednost na zaposlenega

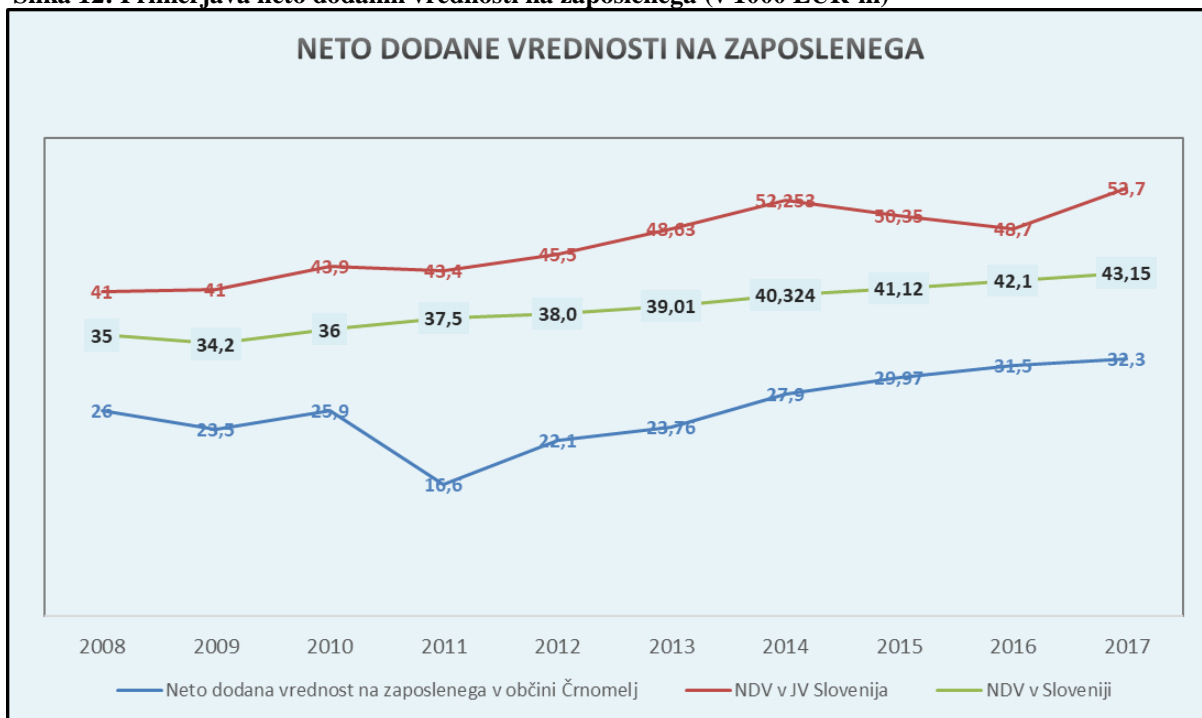
V občini Črnomelj je bila v letu 2017 neto dodana vrednost na zaposlenega **32.349 EUR** (preteklo leto 31.453,98 EUR), kar predstavlja dvig za 2,84 odstotka glede na preteklo leto in je najvišja dodana vrednost od leta 2007, a zaostanek za NDV na zaposlenega v primerjavi z našo regijo je še ogromen – skoraj 40 odstoten in se je v zadnjem letu povečal za več kot 4 odstotne točke. Za državnim povprečjem še zmeraj zaostajamo za 25 %.

Slika 12 prikazuje razkorak med NDV na zaposlenega v občini Črnomelj v primerjavi z regijo in državo v posameznih letih.

Največjo NDV na zaposlenega (251.409,04 EUR) je v povprečju doseglo pet GD, ki delujejo v dejavnosti **D Oskrba z električno energijo, plinom in paro**. Dejavnost **J Informacijske in komunikacijske dejavnosti**, v kateri prav tako deluje pet GD, je na drugem mestu in so dosegli 114.525,6 EUR NDV na zaposlenega. Dejavnost **A Kmetijstvo in lov, gozdarstvo, ribištvo** (dve gospodarski družbi) sta v povprečju dosegli 47.523,64 EUR NDV. Dejavnost **H Promet in skladiščenje** je ustvarila 38.872,8 EUR NDV na zaposlenega. **C Predelovalne dejavnosti**, v kateri deluje največ družb so dosegle 33.226 EUR NDV. Nad 30.000 je NDV dosegla še v dejavnostih: **G Trgovina, vzdrževanje in popravila motornih vozil** (31.649,47 EUR), **S Druge dejavnosti** (30.482 EUR), dejavnosti **R, E** (dobrih 30.000). Najmanjšo NDV na zaposlenega je imela dejavnost **P Izobraževanje** (16847,65 EUR), v kateri delujejo tri

družbe. Dejavnosti, katerih NDV na zaposlenega je bila prav tako pod 20.000 EUR so: **N Druge raznovrstne poslovne dejavnosti, L Poslovanje z nepremičninami.**

Slika 12: Primerjava neto dodanih vrednosti na zaposlenega (v 1000 EUR-ih)

Vir: AJPes, Letna poročila za 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017.

3. Poslovanje samostojnih podjetnikov

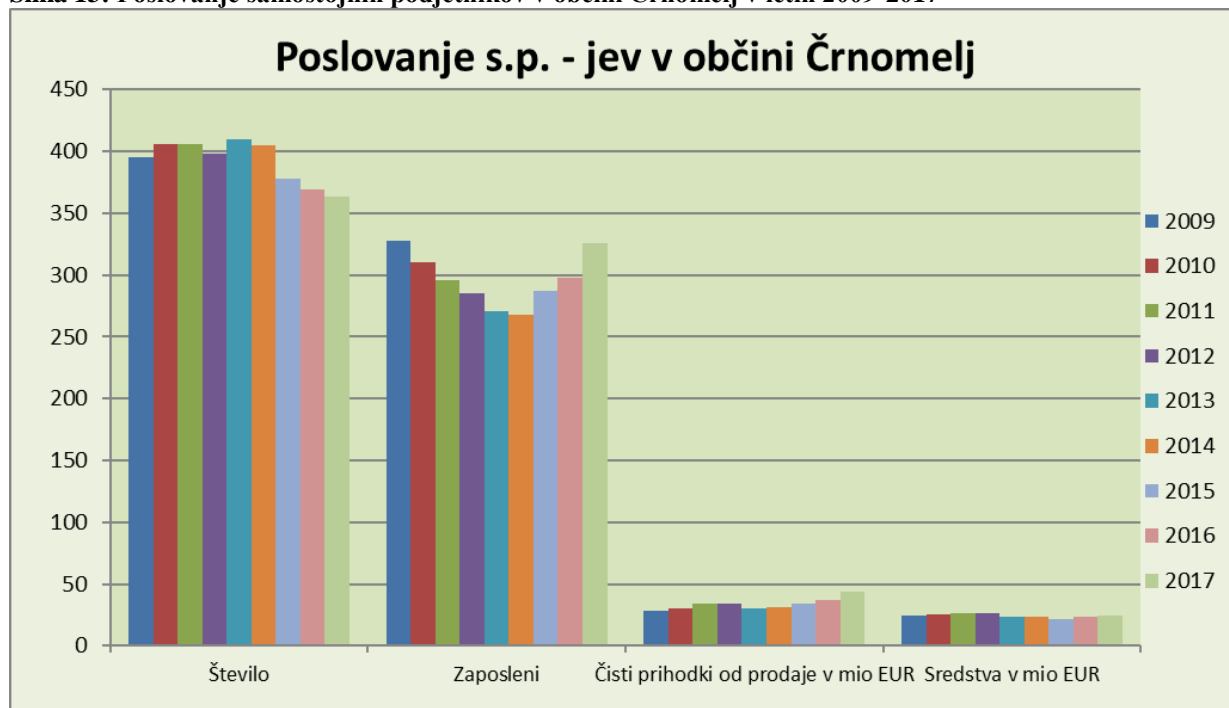
V občini Črnomelj je v letu 2017 poslovalo 363 samostojnih podjetnikov, kar je 6 manj kot leta 2016. Noben podjetnik se ne uvršča med srednje ali velike podjetnike, mnogi izvajajo dejavnost sami, brez zaposlenih.

Leta 2017 so podjetniki v povprečju zaposlovali 9 oseb več. Skupaj so zaposlovali 325,38 ljudi, kar predstavlja **17,23% vseh zaposlenih v gospodarskih subjektih** s sedežem v občini Črnomelj, kar je enak odstotek kot preteklo leto.

Samostojni podjetniki so ustvarili 43,42 milijonov EUR čistih prihodkov od prodaje, kar je za dobre 3 milijona EUR ali 17 odstotkov več kot leto poprej. Čisti prihodki od prodaje v letu 2016 samostojnih podjetnikov predstavljajo **21,45 % od skupne prodaje gospodarskih subjektov**, podobno kot leto poprej. Podjetniki so na tujih trgih ustvarili 8,4 mio EUR prihodkov od prodaje, kar predstavlja 56,76 odstotno povečanje glede na predhodno leto. Prihodki na tujih trgih predstavljajo skoraj 19,44 % prihodkov od prodaje, kar je za 4,92 odstotne točke več kot leto poprej. Izvoz samostojnih podjetnikov v celotnem izvozu gospodarskih subjektov predstavlja dobrih 12 %.

Ob koncu leta 2017 so imeli samostojni podjetniki v občini 24,7 mio EUR sredstev oziroma obveznosti do sredstev, kar je slab milijon oziroma 4 odstotke več kot ob koncu leta 2016. Razpolagali so s 15 % sredstev med vsemi gospodarskimi subjekti. Poslovanje samostojnih podjetnikov prikazuje slika 13.

Slika 13: Poslovanje samostojnih podjetnikov v občini Črnomelj v letih 2009-2017

Vir: AJPEŠ, Letna poročila za 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017.

Največ podjetnikov je delovalo v **C Predelovalne dejavnosti** (74), prav tako je pomembna dejavnost **F Gradbeništvo** v kateri je delovalo 70 samostojnih podjetnikov ter dejavnosti **G Trgovina, vzdrževanje in popravila motornih vozil** s 55-imi samostojnimi podjetniki v občini, **M Strokovne, znanstvene in tehnične dejavnosti** z 38-imi samostojnimi podjetniki in **I Gostinstvo**, v katerem je delovalo 32 samostojnih podjetnikov. V dejavnosti **S Druge dejavnosti** jih je delovalo 24, v **H Promet in skladiščenje** jih je delovalo 19, v **A Kmetijstvo in lov, gozdarstvo, ribištvo** 11 ter v **J Informacijske in komunikacijske dejavnosti** 8.

Največji *zaposlovalci* med samostojnimi podjetniki so bili v dejavnosti **F Gradbeništvo**, ti so skupaj zaposlovali 100 ljudi. Več kot je registriranih samostojnih podjetnikov (imajo enega ali več zaposlenih delavcev) je bilo zaposlenih še v dejavnostih: **I Gostinstvo** – 48 zaposlenih; **H Promet in skladiščenje** – 30 zaposlenih; **A Kmetijstvo in lov, gozdarstvo, ribištvo** – 13 zaposlenih. V ostalih dejavnostih je bilo precej manj zaposlenih kot je registriranih samostojnih podjetnikov.

Največje *prihodke od prodaje* so ustvarili podjetniki v dejavnosti **F Gradbeništvo** - skoraj 8,8 mio EUR, sledi **G Trgovina, vzdrževanje in popravila motornih vozil** z dobrimi 6,3 mio EUR in **A Kmetijstvo in lov, gozdarstvo, ribištvo** s prav tako skoraj 6,3 mio EUR prihodkov. Ta dejavnost je glede na enoto ustvarila največ prihodkov. 6 mio EUR prihodkov od prodaje so presegli še v dejavnosti **M Strokovne, znanstvene in tehnične dejavnosti**. **C Predelovalne dejavnosti**, ki jih je največ so ustvarile dobrih 5,8 mio EUR. V dejavnosti **H Promet in skladiščenje** so ustvarili 4,9 mio EUR prihodkov od prodaje, so pa drugi po vrsti na enoto in so bili izvozno usmerjeni, saj so dosegli tudi druge po velikosti prihodke od prodaje na tujih trgih in sicer dober milijon EUR (21 % od vseh prihodkov od prodaje). Največ so izvozili v dejavnosti **M Strokovne, znanstvene in tehnične dejavnosti**, in sicer slabe 6,3 mio EUR, kar predstavlja 78 % vseh prihodkov od njihove celotne prodaje.

Najbolj s sredstvi *opremljena* je dejavnost **F Gradbeništvo**. Razpolaga z 7,123 mio EUR sredstev, kar predstavlja 28,8 odstotkov vseh sredstev, s katerimi razpolagajo samostojni podjetniki. **C Predelovalne dejavnosti** razpolagajo s 4,8 mio EUR sredstev. Po posameznih enotah - sredstva/enoto - so najbolj opremljeni podjetniki iz dejavnosti **H Promet in skladiščenje**, ki skupaj razpolagajo z 2,86 mio EUR sredstev.

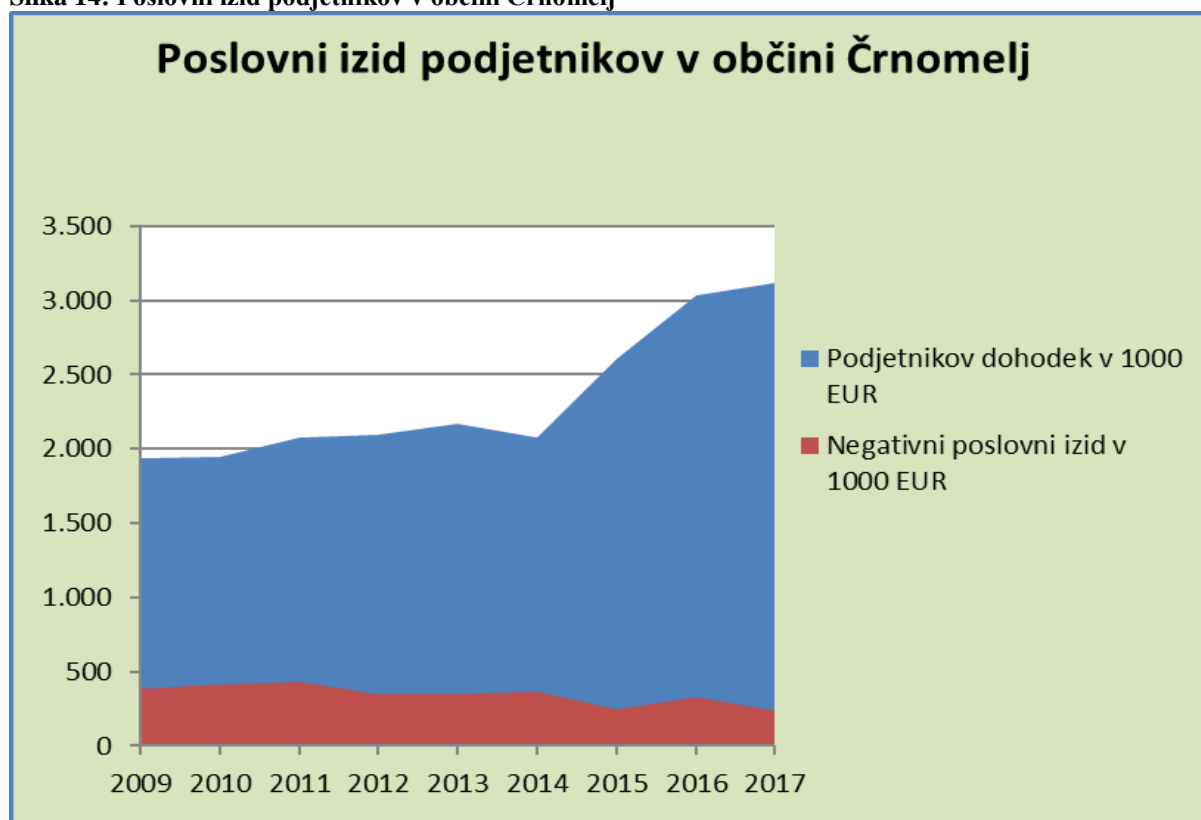
Če izvezemo posameznike iz nekaterih dejavnosti v katerih deluje zgolj po en podjetnik imajo podjetniki v dejavnosti **J Informacijske in komunikacijske dejavnosti** najvišjo *NDV* na zaposlenega, ki znaša 47.946 EUR, sledi **H Promet in skladiščenje** (37.139 EUR) in **A Kmetijstvo in lov, gozdarstvo, ribištvo** (35.596 EUR), sledijo **S Druge dejavnosti** z *NDV* na zaposlenega 33.996 EUR in **C Predelovalne dejavnosti** s 32.762 EUR. Ostale dejavnosti so pod povprečno *NDV* na zaposlenega v občini. Najmanjša je v **I Gostinstvo**, kjer znaša 20.966 EUR.

Čeprav z najvišjo *NDV* na zaposlenega so najnižje povprečne plače v dejavnosti **J Informacijske in komunikacijske dejavnosti** – 710 EUR. Najvišje plače imajo v povprečji zaposleni pri podjetnikih v dejavnosti **M Strokovne, znanstvene in tehnične dejavnosti** – 1.294 EUR. Sledita dejavnosti **H Promet in skladiščenje** z 1.032 EUR in **C Predelovalne dejavnosti** s 1.027 EUR. V ostalih dejavnostih so bile povprečne plače pod tisoč EUR.

Pozitiven poslovni izid je v letu 2017 imelo 311 (85,67 %) ali eno odstotno točko in eden s.p. več kot preteklo leto. Skupaj so ustvarili dobre 3,1 mio EUR podjetnikovega dohodka, kar je podobno kot preteklo leto oziroma za 2 odstotka več. 51 samostojnih podjetnikov (šest manj kot 2016) je imelo negativen poslovni izid. Skupni negativen izid 2017 je dosegel 236 tisoč EUR ali 89 tisoč EUR manj kot preteklo leto.

Podjetnikov izid v občini Črnomelj od leta 2009 do leta 2017 prikazuje Slika 14.

Slika 14: Poslovni izid podjetnikov v občini Črnomelj

Vir: AJPES, Letna poročila za 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017.

V občini Črnomelj je v letu 2017 poslovalo 10,2 % vseh podjetnikov v regiji^[1] JV Slovenija (preteklo leto 10 %), zaposlovali so 10,1 % zaposlenih pri podjetnikih v regiji (lani 9,9 %), ustvarili 12,1 % neto prihodka od prodaje (leta 2016 11,1 %) ter razpolagali z 9,9 % sredstev podjetnikov v regiji (leta 2016 9,7 %).

^[1]Odstotek se nanaša na podjetnike, ki so predložili letno poročilo.